

فورم های موسیقی

«اوراتوریو»

«پاسیون»

«اوراتوریو» یکی از انواع مهم موسیقی مذهبی و نوعی «کانتات»^۱ مفصلیست با «اشخاص» متعدد؛ موضوع و قهرمانان «اوراتوریو» از تاریخ و احادیث مذهبی اقتباس می شود. می توان گفت که اوراتوریو در حقیقت صورت توسعه یافته کانتات است که درجهت اپرا پیش رفته است؛ ولی توجه بدین نکته ضرور است که اوراتوریو تقریباً هیچگاه نمایش صحنه‌ای دربر ندارد و فقط برای کنسر نوشته می شود. از طرف دیگر اوراتوریو، با همه جنبه و موضوع مذهبی خود، کمتر در ضمن مراسم مذهبی اجرا می گردد. اصل پیدایش اوراتوریو به نمایش‌های مذهبی ای می رسد که در قرن شانزدهم از جانب «انجمن محل خطابه» (L'Association de l'Oratoire) درم اجرا می شد. انجمن مزبور که بوسیله «فیلیپو نری» (F. Neri) تشکیل یافته بود انجمنی تربیتی بشمار می رفت و اعضای آن از جمعیت کشیشانی که از اصول خاصی پیروی می کردند و، در خارج از اماکن مذهبی، در میان

۱ - به مقاله «کانتات» در شماره ۴۶ دوره جدید مجله موسیقی مراجعه فرمائید.

مردم می زیستند ، تشکیل می یافت. وجه تسمیه و نام «اوراتوربو» نیز از اسم همان انجمن («اوراتور») مشتق است .

قطعاتی که در آغاز کار در انجمن مزبور اجرا می شد از نظر موسیقی آوازهای مذهبی ساده ای بیش نبود . ولی نخستین اوراتوربوی بمفهوم واقعی اثریست بنام « نمایش روان و تن » از «کوالیری» (Cavalieri) که بسال ۱۶۰۰ ، مقارن پیدایش نخستین اپرا ، اجرا گردید . تأثیر سبک و اصولی که در آکادمی شهر فلورانس تدوین شده بود - و ، چنانکه در فصل مربوط به اپرا اشاره شد ، به پیدایش نخستین اپرا انجامید - در این نخستین اوراتوربوی واقعی کاملاً بارز بود تا جائی که بین این دو فورم جز از لحاظ نوع موضوع اختلافی در کار نبود . از طرف دیگر اصلاً اوراتوربویهای نخستین ، تا حدود نیم قرن پس از آن ، توأم با نمایشهای صحنه ای اجرا می گشت . «کاسیمی» (Cassimi) در نیمه قرن هفدهم در اوراتوربویهای خود شخصی را بنام داستانسرا و «گوینده» (Récitant) بکار گماشت و بدین ترتیب اوراتوربو را از تاتر و نمایش جدا نمود و در مسیر دیگری - درجهت کنسر - سوق داد .

در اواخر قرن هفدهم و نخستین نیمه قرن هیجدهم اهمیت اوراتوربو ، با آثار «مارک - آنتوان شاربانتیه» فرانسوی و باخ و هندل ، باوج خود رسید . هایدن با اوراتوربوی «فصول» خود اوراتوربو را بموضوعهای غیر مذهبی معطوف داشت . قرن گذشته را ، باوجود چند اوراتوربوی زیبای برلیوز و لیست و فرانک ، قرن انحطاط این فورم باید شمرد . برعکس قرن حاضر شاهد رستاخیزی در این زمینه می باشد ، از میان آهنگسازان معاصر «هونگر» و «میو» را از استادان اوراتوربو می توان بشمار آورد .

اوراتوربو ، چون کانتات ، فورمی ترکیبی است ، یعنی از اجتماع قطعات فرعی متعددی تشکیل می یابد از قبیل آریا ، آریوزو ، رسیتاتیف ، دوئو ، تریو و آوازجمعی . نقش ارکستر در اوراتوربو قابل توجه است و غالباً قسمتهای نسبتاً مفصلی بوسیله ارکستر در اوراتوربو جای داده می شود . اوراتوربوی «مسیح» اثر هندل نمونه جامعی است از این فورم و توصیف سه فصل از زندگی مسیح است که در طی ۳۴ قطعه فرعی پرورانده می شود . برخی از اوراتوربویهای هندل منحصرأ آوازیست در حالیکه ، برعکس

در ساخته‌های باخ ارکستر و سبک سازی اهمیتی اساسی دارد و این خود یکی از مشخصات کاملاً آلمانی آثار او را تشکیل می‌دهد.

اوراتوریوهای چون «رقص مردگان» و «شاه داود» اثر هونگر با حفظ صورت اصلی و کهنسال اوراتوریو، شامل نکات فنی نو و بدیعی است. این موضوع چه در نوع قطعات فرعی آنها و چه در نحوه ترکیب و تسلسل قطعات، محسوس است. علاوه بر این هونگر غالباً در بخش «گوینده» بجای آواز، خطابه و سخن گفتن معمولی را برگزیده است.

«پاسیون» (Passion) فورم روشن و لایتغیری ندارد و غالباً بهمان فورم اوراتوریو نوشته می‌شود. این نکته نیز در اینجا گفتنی است که برای درک مضامین و حالاتی که در اوراتوریو و پاسیون پرورانده می‌شود - و همچنین اختلاف و مشخصات هر کدام - آگاهی از بسیاری از مسائل مذهبی مسیحی لازمست که در این مختصر نمی‌گنجد. موضوع «پاسیون»ها، نقل و توصیف مصائب حضرت مسیح بنا باحادیث و روایات است که در متون معتبر مذهبی آمده است. ریشه و اصل پاسیون را بایستی در قرون وسطی جست. آهنگسازان آلمانی بدین فورم توجهی خاص مبذول داشتند و سرودهای سبک «کورال» پرستان در آن راه دادند. هندل و باخ فورم «پاسیون» را همچون اوراتوریوئی بسیار وسیع بکار بسته‌اند و اصولاً پاسیون - از برخی موارد استثنائی که بگذریم - با همه وسعت و تفصیل خود، اساساً از نظر ساختمان با اورتوریو و کانتات کمتر اختلاف دارد و معمولاً اختلاف پاسیون و اوراتوریو بیشتر مربوط بموضوع و مضمون آنهاست.

پل جامع علوم انسانی